

Příloha k protokolu o SZZ č.
JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola: **Filozofická fakulta**

Datum odevzdání posudku: **22. 8. 2011**

Jméno: **Lucie KANTOŘÍKOVÁ**

Obor: **Jednooborová bohemistika**

Recenzent * /

bakalářské práce

Vedoucí */

Mgr. Lucie Medová, MPhil., Ph.D.

.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Vybrané aspekty osvojování jazyka dětmi

.....
(téma)

Práce Lucie Kantořikové se zabývá psycholingvistikou a zejména jednou z jejích disciplin, a to osvojováním jazyka dětmi. Práce není jen teoretická, druhá část práce představuje vlastní diplomantčin výzkum. A právě to v dané bakalářské práci shledávám nejprínosnější. Není třeba nijak zastírat, že vlastní experiment, tedy zejména jeho uskutečnění, je problematické z hlediska teorií experimentu, mnohem důležitější než vlastní výsledek (i jeho průběh) je autorčina odvaha, snaha, píle a samostatnost, s nimiž se diplomantka do daného projektu pustila.

První část práce prochází teoretické přístupy k osvojování jazyka dětmi za poslední půl století. Není bez zajímavosti, že této problematice se, pokud je mi známo, v České republice nikdy nikdo nevěnoval, veškerá literatura je tedy zahraniční a/nebo překladová, pojednávající o obecných metodologických a filosofických principech řídicích to které pojetí osvojování jazyka. Tato první část práce se úplně těsně netýká vlastní experimentální části. Znamená to tedy také to, že autorka – z dané literatury – nemohla načerpat vědomosti o tom, jak se experimenty provádějí, co experimentátor smí a co nesmí. Z její pozice je experimentální část osvojování jazyka doveditelná pouze z článků popisujících konkrétní experimentální studie, které diplomantka také přečetla (uvádí je v seznamu literatury, několik článků Filipa Smolíka), leč právě proto, že jí chybí obecná průprava k experimentům s osvojováním přirozeného jazyka, počínala si trochu neobratně ve vlastním experimentu a v jeho popisu.

Konkrétně jde v pilotní studii o osvojování (tvoření) pasivních participií ve 4. prezentní slovené třídě. Teoretické východisko je v zásadě toto: v běžně mluveném jazyce (tj. ve variantě, s níž se děti setkávají) převládá aktivum nad (opisným) pasivem, tj. častěji děti slyší že *Komorná učesala princeznu* než že *Princezna byla učesána komornou*. Aktivum je založeno na *l*-ovém participiu (*učesal*), pasivum na *n/t*-ovém participiu (*učesán*). Předpokládá se tedy, že si děti osvojují *l*-ové participium dříve než *n/t*-ové. To je první teoretický předpoklad v dané studii. Druhý je pak ten, že pasivum se pak v běžně mluvené češtině mnohem častěji vyskytuje v podobě adjektivních spíše než verbálních konstrukcí (tj. častěji se děti setkají s konstrukcí typu *Princezna byla učesána* spíše než *Princezna už byla učesána*). Autorka se tedy zaměřila na to, jestli (a kdy) si děti osvojují rozdíl mezi aktivem a pasivem (cf. experimentální studie Slobin a Beaver (1982) popsána u Smolíka (2009), zde na str. 36) na jedné straně a na druhé straně jí šlo o to, na základě jakého participia budou děti adjektivní

pasiva vytvářet. Existují totiž v češtině i „adjektivní pasiva“ založená na *l*-ových participiích (*srost-lý*, *splask-lý* nebo v poslední době relativně častá adjektivní participia 2. slovesné přítomné třídy jako *vytisk-lý*), předpoklad je tedy ten, že děti znajíce *l*-ové participium z aktiva budou mít tendenci použít tento tvar jako základ pro adjektivní pasivum (proto autorka navrhovala dětem tvary jako *vysvoboze-lá* na str. 55 atd.). Slovesa 4. třídy byla pro experiment zvolena proto, že do celého experimentu vnášejí ještě novou dimenzi, a to kolísání v ne/palatalizaci koncového kořenného konsonantu v *n*-ovém participiu (tj. *prošen* i *prosen*). Tato dimenze se ale ukázala jako příliš komplexní pro tento experiment, není tedy de facto v celé práci nijak reflektována.

V závěru práce se autorka vyjadřuje v tom smyslu, že výsledky jejího experimentu jsou nejednoznačné. Chci toto autorčino prohlášení poněkud relativizovat a ptám se, zda přeci jen není možné něco z průběhu experimentu vyvodit, případně potvrdit některou z pracovních hypotéz popsaných v práci. A také, zda autorka vidí, jak by šlo lépe experiment v budoucnu navrhnout.

Celkově práci považuji za podařenou poukazujíc znovu na autorčinu samostatnost a odvalu. Po formální stránce je práce dobře zpracovaná se správnými citacemi (krom výjimečných evidentních překlepů). Práci doporučuji k obhajobě.

výborně

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis vedoucího bakalářské práce

Českých. Budějovicích 22. 8. 2011
V dne

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte